

Szerkesztői iroda:

Belmagyar-utca végén (Máriaffy-ház), a hová a lap szellemi részét megillető közlemények czimzandók.

Az „Ellenzék” előfizetési díja:

Egész évre . . . 16 forint. Negyedévre . . . 4 forint.
Félévre . . . 8 forint. Egy hóra . . . 1 frt 50 kr.

Egyes szám ára 5 krajczár.

Megjelenik mindennap, kivéve a vasár- és ünnepnapokat.

Kéziratok nem adatnak vissza.

ELLENZÉK.

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI NAPILAP.

Kiadó-hivatal:

Kolozsvárt, Belközép-utca 33-ik szám.

Egy négyszög ccentiméternyi tér ára 4 krajczár. Gyárosok, kereskedők és iparosok árkedvezményben részesülnek.

Reklám sora 1 forint.

Bélyeg-illeték minden hirdetés után 30 kr.

Hivatalos közlemények sora 5 forint.

Nyilttéri czikkek garmond sora után 20 kr. fizetendő.

Mit akar még?

A király tehát *egyelőre* úgy döntött a magyar parlamenti és kormányválság dolgában, hogy a Bánffy-kabinetnek utasítást adott az *egyezség megkísérlésére*.

De hát miféle egyezkedésről lehet itt még szó? És főképpen ki és kikkel fog egyezkedni, s főleg egyezkedhetni olykép, hogy ennek eredményében a helyzet megjavulása előálljon?

Bánffy Dezső báró egyezkedjék tovább is és valójában kikkel álljon szóba: a szabadelvűpártból kilépettekkel, vagy az ellenzéki pártok vezető-főfőiával?

De hát az Isten szerelméért: nem volt még elég ezekből az egyezkedésekből? Hát ugyan ki várhat más eredményeket az újabb kísérletezésektől, mint a mennyit azok eddig eredményeztek?

Miféle reménye van még ennek a szerencsétlen kormánynak arra, hogy ennek a helyzetnek a megjavítása céljából sikeresen egyezkedhessék még a pártján kívül álló politikusokkal?

Hiszen arra nézve már teljes bizonyosságban lehet mindenki, hogy Bánffy bárónak egyáltalán nincs kivel egyezkednie olykép, hogy a siker elérhető legyen.

Egyezkedés dolgában eddig sem volt hiány. Megkísértettek már eddig is mindent, a mit lehetett s mindazokkal, a kik ilyen dologban ténylezők lehetnek. És mi lett az eredmény?

Hát egyszerűen az, hogy az egyezés nem jöhetett létre legfőképpen azért, mert sem a kilépettek, sem az ellenzéki pártok vezető főfői Bánffyval nem hajlandók tovább tárgyalni.

Már most változott-e a helyzet annyira, hogy az egyezkedés bárminő eredményekhez vezethessen.

Megvalljuk: egyáltalán még a lehetőségét is kizártnak tartjuk, hogy a siker bármilyen reményével egyezkedhetni lehetne a régi alapon és a régi tényezők között.

Nincs megadva az eredményes egyezkedésnek egyáltalán semmi újabb alapja. Azt már valamennyi egyezkedő fél az eddigi kísérletezések rendén érthető módon kijelentette, hogy az egyezés Bánffyval lehetetlen.

És ha most még is azt látjuk, hogy ismét csak Bánffy az, a ki tovább akar egyezkedni, akkor egyszerűen kimondhatjuk, hogy a válság pár napra

csak *elődázatott*, de új alap egyáltalán nem teremtetett arra, hogy a helyzet megjavításán munkálhassanak.

Hogy a felséget ily értelmű döntésre bízták, egyebet nem bizonyít, mint azt, hogy Bánffy ismét csak *erőszakos* eszközöket ragadott magához és czélja uem a helyzetből való s alkotmányos eszközökkel történő kibontakozás, hanem a felség előtt annak dokumentálása, hogy az alkotmányos uton való kibontakozás lehetetlen, így hát meg kell teremteni az — *abszolútizmust*.

Bánffy előtt tehát nem áll más cél, mint az, hogy Magyarországot az önkényuralom rabságába hajtsa.

Minden törekvése arra irányul, hogy ez az állapot következze be.

Most már azt hisszük, tisztában lehetünk Bánffy tervei felől.

A nemzeten a sor ellentállani minden vonalon ennek az ördögi tervnek. A mikor a nemzet alkotmányos életét egy üres fejű és hatalomvágyó ember akarja feldolgozni és összes törvényben gyökerező jogainkat egy teljesen politikailag lejárt férfi akarja megsemmisíteni, akkor a nemzetre csak egy feladat vár: minden erejét összeszedni és megvédeni az alkotmányt, megoltalmazni a közszabadságot és pokolba kergetni azt a gonosz szellemű embert, a ki elég vakmerő saját hazája ellen lázadni s odadobni a nemzet alkotmányát az önkényuralom prédájául.

Adjon a nemzet példát most arra, hogy alkotmányát véglehelleg kész védelmezni, s mi hisszük, hogy az a király, a ki alkotmányos érületének mindenha oly szép példáit adta, most sem tagadja meg magában ez érzelmeket és egy újabb döntéssel módot nyújt arra, hogy Magyarország alkotmányos épségben továbbra is megmaradjon.

A monarkia biztonsága gyökerezik ebben, és mi nem hisszük, hogy gonosz tanácsadók oly irányban befolyásolhassák a királyt, hogy ezen biztonság az alapjait segítsen megrendíteni.

A politikai helyzet.

Budapest, jan. 9.

A Bánffy-kormány tagjainak legutolsó bécsi utazása egyáltalán nem vitte előbbre a politikai válság dolgát.

És ha valaha úgy — mondhatni — ma még távolabb állunk a helyzet tisztázódásától, mint a hogy eddig voltunk.

rosszabb: de általában egytől egyig mind becses alkotások.

És milyen csodálatos hasonlóság van életkörülményeikben is. Vega magasrangú családból származik, Calderon szintén. Vega tudós kiképzetést nyer, Calderon szintén. Vega katonai pályára áll, Calderon szintén. Vega a királyi színház igazgatója lesz, Calderon szintén. Vega élete végén szerzetesnek áll be, Calderon szintén. Vega a leg-hosszabb életű írók közé tartozik, Calderon szintén. (Csak úgy tréfából tegyük hozzá a következőket. Vegának olyan hosszú neve van, hogy alig lehet észben tartani: *Lope Felix de Vega Carpio*, Calderonnak szintén: *Don Pedro Calderon de la Barca Henao y Riano*.)

Érdekes az is, hogy Calderon írói működése ott kezdődik, a hol Vegé végző dött. Lope de Vega 1635-ben hunyta le szemét, Calderon pedig ugyanez évben jelenik meg legszebb alkotásával *Az élet álom*-mal és több más darabjával.

Ezt a pár összehasonlítást csak úgy ötletszerűleg vetettük ide. Nem azért, mintha Lope de Vega darabjait is színe akarnók hozatni. Nem. Ezt nem kívánjuk. A közönségre nézve sem birna nagy érdekel. — Lope de Vegának nem olyan nagy a világirodalmi jelentősége, mint Calderoné. Igaz, hogy Lope de Vega is hatalmas tehetség volt. Leleményessége darabjainban páratlan. Alig volt író, ki anyanyelvét úgy tudta volna kezelni, mint ő. A verselésnek valóságos mestere volt. De darabjainak egy tárgyában, mint külalakjában a né-

Mert mit akarnak még tovább is Bánffyval, hogy ő kössön egyezséget, olyan ellenféllel, a mely vele szóba sem áll.

A legújabb értesüléseink alapján a következőket adhatjuk:

Bécs, jan. 8.

Az ő felsége elnöklése alatt tartott mai minisztertanács, a mely délelőtt 11 órakor kezdődött, már igen rövid idő múlva, fél tízenkéntör véget ért. Megállapodás történt abban, hogy a magyar miniszterek még ma visszatartsanak Budapestre és *pourparlékat* tesznek *folymatba* a *parlamenti helyzet szanálása szempontjából*.

Bánffy Dezső báró miniszterelnök és Lukács László pénzügyminiszter ma délelőtt 10 órakor Thun gr. osztrák miniszterelnökkel függő kérdésekről érkeztek.

A magyar miniszterelnök tegnap a bankgassei magyar miniszteriumban Eulenburg gr. német nagykövet látogatását fogadta.

Bécs, jan. 8.

Ma délelőtt 11 órakor ő felsége elnöklése alatt miniszteri értekezlet volt, a melyben Bánffy Dezső báró miniszterelnök, *Fejérváry Géza* báró, *Lukács László dr.* és *Széchenyi Manó* gróf miniszterek vettek részt. Elhatározották, hogy Budapesten tárgyalások folytatandók a helyzet szanálása céljából. A magyar miniszterek délután visszatérnek Budapestre. A mai nap folyamán Bánffy Dezső br. miniszterelnök és Lukács pénzügyminiszter Thun gróf osztrák miniszterelnökkel tanácskoztak.

Egy másik tudósító a helyzetről ezeket írja:

A miniszterek ma délelőtt 10 órakor hagyták el a magyar palotát. Bánffy és Lukács először Thun grófhöz mentek, a kivel háromnegyed 11 óráig a kiegyezés tárgyában konferáltak. Innen Bánffy báró és Lukács a Burgba hajtottak, a hol már várt reájuk *Fejérváry báró* honvédelmi és *Széchenyi Manó*, ő felsége személye körüli miniszter.

11 órakor mind a négy miniszter közös kihallgatásra jelentkezett a királynál, a mely mintegy 20 perczig tartott.

A kihallgatás után a miniszterek a Bankgasseba tértek vissza, a hol rövid tanácskozást tartottak, hogy megállapítsák azon kommuniké tartalmát, a melyet a sajtó számára kiadnak. Rövid tanácskozás után a következőket közölték az újságírókkal: „A magyar miniszterek megállapodtak abban, hogy **Budapesten a helyzet szanálása érdekében pourparlékat fognak folytatni politikai férfakkal.**”

A kormány arra az időre, a míg a kü-

pies formákat kereste s lefordítva reánk kevesebb érdekel birnak.

Calderon azonban nagy világirodalmi jelentőséggel bír. Hatalmas költői genije ritka művészi érzékkel párosult s ez emeli őt magasan elődje fölé. Szellemi tartalom dolgában pedig páratlanul állnak az ő darabjai. Nyelvének csodálatos bűbája van, mely magas szárnyalásánál fogva egészen lebilincseli az embert. A romantikus iskola hívei azért lelkesedtek annyira érte. A század elején egész Calderon-kultusz fejlődött ki Németországban, a hol mondhatni második hazát nyertek alkotásai. Színe is hozták sok darabját, de a színpadon hosszas életük nem volt. Műsoron csak *Az élet álom*, *Álhatatos fejedelem*, *Zalameai bíró*, *Saját becsületének orvosa* maradt meg. Ezeket adják most is.

Hozzánk a németek által jutottak el Calderon darabjai. Az első *Az élet álom* volt, melyet a század elején *West* német fordításból fordított magyarra *Déry István*. 1820-ban adták is a kolozsvári színházban. E fordításnak azonban már a negyvenes években nyoma veszett s a jelenlegi nemzedék előtt Calderonnak csak két darabja volt ismeretes. Egyik a *Zalameai bíró*, mely a budapesti Nemzeti Színháznak is reportoár darabja s a Calderon darabok közt nálunk legtöbb előadást ért. A másik az *Álhatatos fejedelem*, mely *Gregus Gyula* és *Győri Vilmos* együttes fordításában pár évvel ezelőtt került színe a budapesti Nemzeti Színházban, de csakhamar le is került a műsorról.

Most végre *Az élet álom* is színrekerült. Ideje is volt, hiszen ez Calderon genijének

lőmböző parlamenti pártok képviselőivel a tárgyalások folytattnak, a képviselőházat elnapolja.

A miniszterelnök arra a kérdésre, hogy kikkel fogja folytatni a tárgyalásokat, hallgatott; azonban Bécsben úgy tudják, hogy eme tárgyalásokat nemcsak a disszidensekkel, hanem az összes politikai pártokkal folytatni fogják.

Miniszterválságról a legközelebbi napokban tehát nem lehet szó, hanem biztosra lehet venni, hogy a királynak a vádazatokról leendő visszaérkezése után a magyar miniszterek ismét fel fognak jönni Bécsbe, hogy ő felségének jelentést tegyenek a tárgyalások eredményéről és ezek eredményéhez képest történik majd a végleges döntés.

A miniszterek ma délután Bécsből elutaztak.

Osztrák politikai körök nézete szerint a magyar miniszterek mai kihallgatásának főjelentősége abban domborodik ki, hogy a *pourparlék*, melyeket a miniszterelnök ezuntal most már a király jóváhagyásával fog folytatni, kizárólag a kiegyezés perfektuálására vonatkoznak.

Bécsben időző egyes magyar politikusok véleménye az, hogy az **ellenzék nem fog engedni**, mert a multak tapasztalatai legalább is óvatosságra intik az ellenzéket és mert nem zárkozhatnak el azon aggodalom elől, hogy a miniszterelnök most sem fog szavának állani. Nagy skeptizizmus-sal fogadják tehát a válságnak illeten megoldását, a mely nem is megoldás, hanem csak elődázás.

A kompromisszum véglegesítésére **ez nem fog vezetni**. A jövő héten már más formája lesz a válságnak, mert a miniszterelnök a pourparlék eredményéről nem valami kedvező jelentést fog tehetni.

Lukács László pénzügyminiszter már ma délután 2 órakor visszatazott Budapestre.

Budapest, jan. 8.

A szabadelvű-körben ma, minden eddigi szokás ellenére már délben s kora délután számos képviselő volt együtt, a kik lesik a Bécsből érkező híreket. Valamivel déli 12 óra után jött meg a Bud. Tud. távirata, mely szerint a király Bánffy a béke-tárgyalások folytatására utasította. A fejedelmi döntés jelentősége felől volt ugyan nézetkülömbőség, de az általános benyomás mégis az, hogy ez utasítással Bánffy elejtettnek tekintendő, mert hiszen a korona éppen azokkal való megegyezésre utasítja Bánffy, a kik a békés megoldás legelső sine qua non feltételének az ő távozását jelentették ki.

A Tisza-csoporthoz tartozó párthiveket tehát a bécsi hír erősen lehangolta, nem mond-

legényesebb alkotása. Igazi klasszikus remekmű, melyben leginkább láthatjuk, milyen hatalmas költői erő lakozott a spanyolok nagy drámaírójában. Ez a romantikus színmű egyszersmint legsajátságosabb alkotása a drámaíródalomnak. Cselekvénye sovány; tárgyat, tartalmát ez a pár szó fejezi ki: „Az élet álom.” Cselekvényének fogyatékos, a darab nagy hiányai első pillanatra szembeötlők és mégis ez a darab egy örökszép alkotás, mely évszázadok múlva sem fog elavulni. Azaz teszi a gazdag szellemi tartalom, a mely világnézet, mely a műben megnyilatkozik, a jelenetek harmonikus csoportosítása, a magasan szárnyaló poézis, mely bűbajos szépségével lebilincseli az embert s mindenekelőtt a poéta hatalmas művészi érzéke, mely az egész drámán megáltszik. S mint minden alkotása, úgy ez is magán viseli az ugnevezett „katholikus költő” sajátos bélyegét. A darabot Győri Vilmos fordításában adták, mely hiven adja vissza az eredeti szépségeit.

Soha nagyobb kíváncsisággal nem vártunk előadást, mint a hogy Calderon darabját. Érthető ez a kíváncsiság, mert a darabnak főszerepe olyan sajátos szerep, melyet a legnagyobb művészek sem tudtak meg játszani. És E. Kovács Gyula meg tudta játszani. Ő valóságos csodaember volt. Bámulunk és nem győztünk eléggé csodálkozni azon, mit művelt ebben a szerepben. Nyomról-nyomra öltött testet Calderon ideálja s elevenedett meg előttünk abban a romantikus bűbájban, a mit csak egy ihletett művész kölcsönözhet ennek a szerepnek.

hatni azonban, hogy ez a kedvetlenség az egész pártot erőt vett volna.

A disszidensek köréből volt alkalmunk beszélni azok egyik vezérével. Az ő nézete is az, hogy Bánffynak a béke-tárgyalások folytatására történt utasítása Bánffy bukását jelenti. Hogy az elejtés nem direkte történik, tisztán onnan van, mert a korona kerülni akarja annak látszatát, mintha az ellenzéknek igazat adna; módot ad tehát Bánffynak, hogy a magára vállalt tárgyalások meghiuslata után ő maga teljes politikai diszben vonulhasson félre.

Ekkor is még — ugymond — nem lehet szó arról, hogy olyan kabinet alakuljon, a melyben nemhogy az ellenzék részéről valaki, de a disszidensek közül is akár *Andrássy*, akár *Csáky*, akár *Szilágyi* tárczát vállaljon. A kabinet rekonstruálja magát a mostani szabadelvű pártból, s csak ha ez megegyezik az ellenzéki pártokkal a kiegyezés biztosítása iránt, akkor lehet szó visszatérésről és fuzióról.

Szász Domokos.

1838—1899.

Kolozsvár, jan. 9.

Szász Domokos, az erdélyrészi ev. ref. egyházkerület püspöke tegnap délben meghalt.

Halálának híre gyorsan elterjedt a városon, s minden körben mély és általános részvétet keltett.

Az „Ellenzék” hosszú időközön át kemény harczt folytatott az elhunyt egyházfejedellemmel, mert abban a meggyőződésben voltak, hogy sok intézkedése elsősorban éppen azoknak az érdekeknek ártott, a melyeknek oltalmazására és előmozdítására kell vala törekednie.

Tollunkat a meggyőződés és az igazság vezette. Nem a személye, hanem a tettei — melyeket a közre nézve károsoknak tartotunk — képezték néha tán élesebb hangú bírálatunk tárgyát, de soha sem ragadtattuk magunkat vele szemben sem az igazságatlanság útjára, s a mikor elítéltük a tetteit: valójában védelmeztük a megtámadottnak tartott egyházi érdeket a jobb meggyőződésünk szerint.

Most, midőn az étellel ime lezárta utolsó számadásait, készséggel beismertjük, hogy benne kétségtelenül nagy kvalitások voltak mindazokból, a melyek az embert, a családfőt és az egyházfőfűt kiteszik.

Nagy tehetsége és sok előkelő tulajdonsága mellett kétségtelenül voltak tévedései is, voltak hibái és gyöngeségei — mert hiszen ezek nélkül vajmi kevés ember szüköl-

Hogyan, hát ez az a Kovács Gyula? Az utólréhdelen *Hamlet*, a megrázó *Leár*, a félelmes *Othello*, a megdöbbentő *Macbeth*, az elretentő *III. Richárd*, a büszke *Coriolánus*, az undok *Hágen* lovag, a zordon *Dózsa György* és a fenséges *Bánk*?

Igen, ő az. A magyar művészetnek az a csodálatos hőszeza, kinek az Isten örök ifjúságot adott, hogy csaknem hat évtizeddel vállain is nap nap után újat tudjon alkotni.

Nézzé meg mindenki, a ki nem látta a multkor és csodálja meg, mennyi ragyogó fiatalág, üdeség és naivság van a nagy művész ezen alakításában. Ezt a sikert Kovács Gyula pályájának legszebb diadalai közé számíthatja.

Méltó pártneve volt Rosaura szerepében *Fáy Szeréna*. A szerep meglehetősen passiv s így nem kötöttünk különös várakozást hozzá. Az ő művészi egyéniségében azonban életre kelt ez az alak és pompásan illeszkedett bele a darab romantikus légkörébe. Gyönyörű, hódító megjelenése; hangjának, beszédének édes zenéje már magukban fölkel tették az illúziót. És aztán volt egy rövid párjelenet, melyben csak egy-egy szót felel vissza atyjának: de ezt annyi művészettel, olyan frappáns hatással csinálta, hogy perczekig tartó nyílt színi tapsot kapott.

A többi szereplők mind sok ambícióval játsztak. *Tompa Asztolfőja*, *Bartos Clotaldőja*, *Hatala Gyöngyiké Estrellőja* s a többi apró szereplők is jók voltak. Az előadás pedig sok gondnal és figyelemmel volt előkészítve.

Calderon darabjának színrehozatala

AZ „ELLENZÉK” TÁRCZÁJA.

1899. január 9.

Calderon-est.

(„Az élet álom” első előadása.)

Igazi művészeti esemény számba megy *Az élet álom* szombati előadása. Művészeti esemény, mert a kolozsvári Nemzeti Színház alkalmat adott a magyar közönségnek arra, hogy a spanyol nemzet nagy drámaírójának legfényesebb alkotását színpadról is megismerhesse. A kolozsvári színházra nézve pedig dicsőséges: mert legelőször hozta színe.

A spanyol színműirodalom a magyar színpadokra nézve *Echegaray-on* kezdődik és rajta végződik is. Két-három ember fordítja egy és ugyanazon darabját. A fővárosi színházak hajba kapnak az előadás elsőbbségi jogán. A spanyol klasszikus színműírókkal azonban senki sem törődik. *Lope de Vega* egyetlen darabját sem ismeri a publikum, mert nincs számbavehető fordításunk. *Calderon* néhány remeke le van ugyan fordítva, de nincs színház, a mely előadásukra vállalkozna.

Pedig alig van érdekesebb alakja a világirodalomnak, mint e kettő. Hatalmas alkotó genie mind a kettő s egyszersmint minden idők legtermékenyebb költői. *Lope de Vega* 1500 színművet írt, *Calderon* közel 150-et. És akkora termékenység mellett sohasem alkottak selejtet. Van köztük jobb-

ködk — és mert a közéletben oly előkelő szerepet játszott és egy nagy egyháznak állott az élén, ezek a hibák, gyengeségek vagy tévedések bizonyára súlyosabb beszámítás alá estek, mintha azokat egy jelentéktlenebb ember és korlátozottabb hatáskörben követte volna el.

Hogy az ő tetteiben az egyház érdekeinek önzetlen szolgálata nyilatkozott meg, annak az ő lelkiismerete lehet egyedül való megítélője. Mi — mint a nyilvánosság közege — nem a lelkiismeretét vizsgáltuk, hanem a tényeket, a melyekről az a hitünk volt, hogy ártalmasok az egyház és annak érdekeire.

Mikor az Úr előtt most már a végső számadásait előterjesztette, bizonyára elszámolt a lelkiismeretével is és olyképp vált meg e rá nézve is nagy megpróbáltatásokkal járó élettől, hogy ő csak a jót és azt is nem önmagáért akarta, s egyháza érdekeit önzetlenül kívánta szolgálni oly dolgokban is, a melyekért oly sokan hibáztatták, s a melyeket az ő terhére számítottak be.

Most, midőn immár a ravatalon fekszik, leteesszük a kritika fegyvereit s beállunk azok sorába, a kik részvétellel sorakoznak a ravatala körül s részt vesznek abban a gyászban, melyet az ő halála felidézett.

Betegsége és haláláról s a temetési előintézkedésekről ezekben számolunk be.

Betegsége.

Szász Domokos legutóljára ez előtt egy hónappal járt Budapestben. Más esetben mindig előre tudatta a családjával hazaérkezésének időpontját, legutóbb azonban már ezt nem tette meg, hanem minden előleges jelentés nélkül érkezett haza, s már akkor panaszkodott könnyebb rosszullétről.

Állapota azonban kezdetben egy általán nem adott okot aggodalomra, s úgy orvosai, mint családtagjai is teljesen bíztak a felépülésében.

Hazaérkezése után szobáját ritkán hagyta ugyan el, párszor azonban még künn járt s csak a legutóbbi 6 nap alatt nem távozott el a szobájából, a hol a napot jobbra karosszékeiben ülve töltötte el, s ő maga sem tulajdonított a betegségének komolyabb jelentőséget s környezete előtt nem is igen beszélt róla.

A most mult szombaton este még egész jó kedvvel beszélgetett a családtagjai és nála időző ismerőseivel s csak egy éjjeli 12 óra körül, mikor karosszékeiből az ágya felé tartott, érte valami hevesebb szédülési roham.

Ekkor ágyába fektették, még néhány szót váltott a környezetével s vasárnap hajnali 2 órakor már elcsúszott az eszméletét, s beállott az agónia, mely egész tegnap délig tartott. Déli 12 óra után már csak nagy nehezen és hosszú időközökben vett egy-egy lélekzetet, s csak néhány tompa hörögés árulta el, hogy a lélek még nem röpött ki a roskatag testből.

Pontban déli 1 órakor megállott a szívverése s Szász Domokos kilhelte a lelkét.

Családtagjai mely fájdalommal lesújtva állottak a halálos ágya körül, s hangosan zokogva borultak kihűlt tetemeire.

A gyász.

Halálának híre pár perc alatt gyorsan terjedt el az egész városban. Minden körben

igazi művészeti sikert, a miért az igazgatóság méltán érdemel elismerést.

Csak ugy öletszerűen felemlítjük, hogy ha a darabot nem 7-ikére, hanem 17-ikére tűzték volna ki, az előadás Calderon születésnapjának 299-ik évfordulójára esett volna, a mennyiben a nagy drámaíró 1600 január 17-ikén született.

Barabás Ábel.

Megbánás.

A tövises és narancsvirágok szerzőjétől.

— Angol regény. —

Az „Ellenzék” részére fordította: AMICA.

VI.

(Folytatás.)

(9)

A szükséges irományokat a házassági bizonyítványát és a fia születésének a bizonyítványát össze gyűjtötte és egy hosszú levéllel, amit az atyjához intézett, egyívte tette, a levélben elmondta a házasságának a történetét és kérte az atyját, hogy ha valami történnék ő vele, legyen jó a feleségéhez és a gyermekekhez.

— „Engedje, hogy a kis Guy legyen az utodom” — írta. „Az atyja vétségeit ne büntesse meg a gyermekekben. Bár milyen hibás voltam, ne tagadja ki a kis fiamat. Lehet, hogy házasságom nem fog atyámnak tetszeni, de midőn a feleségem arcát látja, megbocsát nekem. És ő éppen olyan szelíd és jó, a milyen szép. Én ötten teljes szívemmel szeretem. Atyám, néha az a sejtelmem, hogy fiatalon fogok meghalni. Ha sejtelmem teljesül, legyen jó a feleségemhez és a gyer-

felekezeti különbség nélkül mely megdöbbenést és általános részvételt keltett fel.

Alig félóra múlva már kitűzték a középületeken a gyászlobogókat. Így a város-házán, az ev. ref. theologiai fakultás, az ev. ref. kollegium, a püspöki lak, a Belfarkas, Külmagyar és nagy-utcai templomokon, a Nemzeti Kaszinó, a Kolozsvári takarékpénztár és Hitelbank, a Fonciere, az ev. ref. egyház bérházain, az állami polgári iskola, az összes ev. ref. népiskolák, az ev. ref. kollegiumi tanári lakásokon és több magánépületen gyászszalok jelzik azt a veszteséget, mely az ev. ref. egyházat és több közintézményt az ő halála által érte.

A részvétel.

A halálhír elterjedése után a rokonok és a ház barátjai tömegesen siettek az özvegy előtt kifejezést adni részvételüknek.

Az ev. ref. egyházkerület igazgató tanácsát dr. Vályi Gábor elnökhelyettes még tegnap délután gyűlésre hívta össze. Az elnök mély meghatótsággal hozta az igazgató-tanács tudomására a lesújtó gyászhirot.

Az igazgató-tanács következőket határozta el:

1. Az elhunyt püspök emlékét jegyzőkönyvében megőröki.
2. Az elhunytat az egyházkerület halottjának tekinti, s a közpénztár terhére fedezi a temetési költségeket.
3. Az elhunyt özvegye előtt az elnökhelyettes vezetése alatt küldöttségileg fejezi ki részvételt.
4. A ravatalra koszorút helyez, külön gyászjelentést ad ki s a temetésen testületileg jelenik meg, s a megjelenésre az összes eklézsiákat felhívja.

Az igazgatótanács határozata értelmében dr. Vályi Gábor elnökhelyettes vezetése alatt a küldöttség a gyűlés után azonnal megjelent az özvegy előtt s dr. Vályi Gábor adott kifejezést meghatott szavakban az igazgatótanács mély fájdalomának, s egyuttal felkérte az özvegyet, egyezzen bele, hogy a püspököt, mint az egyház halottját a theologiai épület dísztermében helyezték ravatalra s onnan temessék el.

Előkezületek a temetésre.

Az elhunyt püspököt az igazgatótanács határozata alapján és özvegyének beleegyezésével holnap reggel helyezik ravatalra a theologiai fakultás dísztermében.

A temetést az igazgatótanács rendezi. A temetési szertartás sorrendjét így állapították meg.

A ravatal felett az igazgatótanács felkérése következtében Antal Gábor, a dunántúli egyházkerület püspöke mond imát, Keressey Béla, a fakultás igazgatója tart gyászbeszédet és Molnár Albert theologiai tanár mondja a bucsuztatót.

A temetés szerdán délelőtt 10 órakor veszi kezdetét.

A temetési menet a Belmagyar-utczán, a Főtéren és Beltorda-utczán át vonul a temetőbe.

Testületileg részt vesznek az összes állami, községi és felekezeti iskolák ifjúsága, a theologiai fakultás növendékei, az igazgatótanács tagjai, az eklézsiák papjai és a küldöttségek.

Az erdélyi ev. ref. anyaszentegyház igazgató tanácsa, az egyházkerület s összes

mekemhez. Engedje, hogy feleségem azon tisztességben részesüljön, mely az özvegy Jesmond ladykat megilleti és engedje, hogy a fiam örökölje a birtokot.

— És egyetlen fia vagyok atyámnak; ugy-e, nem fogja a kérésomet megtagadni. Azért írom ezt, hogy ha netalán valami történnék velem, a feleségem adja át atyámnak és a fiam viszont igazságos lesz iránta.”

— Gordon kisasszony, ez a levél tartalma.

Ez időre tele voltak a szemeim könnyekkel és a saját bajaimat kezdem felejtani és csak a kuzinomra gondoltam, a ki gyermekkoromban oly jó volt hozzám és szeretett és az ő kis fiára.

— Ugy látszik — folytató Benson ur, hogy Pál nagyon hirtelen lett rosszul és a keleten uralkodó és pusztító rettenetes gonosz jellegű láznak lett az áldozata. Valami hivatalos küldetése volt, hol három hónapig kellett volna maradnia. Annak a helynek a neve, a hova ment és hol meghalt Faizabad volt. Természetes, hogy elbúcsúzott a feleségétől és az tudta, hogy három hónapig lesznek elválasztva egymástól; és azon idő alatt, miután nem várt töle tudósítást, nem aggodott miatta. E végzetes expedíciójában Hartigan Archi százados volt a társa, a ki az oldala mellett volt, midőn meghalt.

Ugy látszik, hogy a halála előtt való napon, mialatt egy kevés öntudatossága volt, Pál egy kis csomagot adott a Harting százados kezébe, s szavakkal. — „Keresd fel a feleségemet, ezt add át neki és mond meg vigye az atyámmhoz.” Harting századosnak az volt a szándéka, hogy a barátja megbízását mielőbb teljesítse; de, még mielőtt a barátját örök nyugalomra helyezték volna, ötten ugyan az a betegség verte le és élet és halál között lebegett hosszasan feküdt. Más tisztet küldtek Faizabadba s a Jesmond százados csom-

hatóságai és hivatalosai nevében, mely megilletődéssel és a váratlanul bekövetkezett nagy veszteség által lesújtva jelenti, hogy Főispáti és Meltóságos Szemenjái Szász Domokos atyánk, erdélyi ev. ref. püspök, az egyházkerület főgondnoka, a magyar országgyűlés főrendiházának tagja, a kolozsvári ev. ref. egyház egyik lelképásztora, az erdélyi múzeumegylet elnöke, az ev. ref. országos közalap vágrehajtó bizottságának s a br. Balácsyal apitvány kezelő bizottságának tagja, az ev. ref. egyházi konvent közigazgatási bizottságának elnöke, az iskolügyi és misztériügyi bizottságok tagja stb. életének 61., papságának 40. és püspökségének 14-ik évében, rövid szenvedés után, Anyaszentegyházunknak kipuolhatatlan veszteségére, folyó hó 8-án déli 1 órakor, as Úrban elhunyt.

Az anyaszentegyház lélekben megrendülve seregileg össze az elköltözött Nagynak ravatala köré, kibem nemcsak az erdélyi részek bősésségében, szellemben erőben és hűségben kitűnő főispástorát siratja, hanem kit büszkén látott sorából kimagaslani és a magyarországi reformált anyaszentegyház első vezérfőrája között tündökölni. „A kik sokakat az igazságra vezérlelnek, fénylenek, mint a nap és mint a csillagok örökkön örökké!” A tettek, az alkotások hatalmas emberének karja lehanyatlott, a tervet-tervre, a gondolat-gondolatra termelő szellem amaz örök hazába szállt, hol többé nem tükör és homályos beszéd által látunk, hanem szemtől-szembe, és az a nagy szív, melynek minden dobbanása egyházaé volt, megszünt dobogni. Nagy erejétől még a gyengék is erőt nyertek s bátorságot a kétségesskedők. Bizony, leest a mi fejünknek koronája!” Legyen neki az ő hite szerint s az, a ki nagygyű, erőssé akarta tenni egyházkerületünket, lássa ezt az örök hazából majd nagynak és diadalmasnak! E nagyságban és diadalomban lesz az ő emléke is áldott! A meghalodoltnak porrése folyó hó 11-én d. e. 10 órakor kísértetnek ki, a külmagyar-utczai ref. theol. fakultás díszterméből, a köztemetőbe. Legyen áldott emlékezte! Kolozsvárt, 1899. jan. 8-án.

Életrajza.

Az erdélyi ev. ref. egyházkerület belkirály-utczai palotáján, a ref. templomokon és iskolákon fájdalommal keltő, fekete gyászlobogók jelzik a nagy veszteséget, a melyen lesújtó esapást, a mely az erdélyi ref. egyházegyetemét s ebben közelebből a kolozsvári egyházat lankadatlan buzgalmu s kiváló lelki tulajdonokkal megáldott papjának, Szász Domokos püspöknek váratlan elhunytával érte.

A tegnapi napon vetett véget a sors keze egy hatvan évet eltöltött oly kimagasló alak pályájának, a ki éles belátással s több irányban kiterjedő odaadó munkássággal fardozott javát előmozdítani annak a maga erejére utalt egyháznak, a melynek 26 évig egyszerű szolgálja, 14 év óta püspöke volt.

És ha e négyven éves papi működésén végig tekintünk, nem tagadhatjuk meg elismerésünket állandó javérvényességéért, a melyet hivatása tudatában egyházkerületének ugy szellemi, mint anyagi felvirágoztatására kifejtett s tisztelettel hajlunk megkoporsójánál alkotó ereje előtt, a melyvel a gyakran felmerült ellentétkekl bátran szembeállva, diadalmaszkodott azoknak a céloknak megvalósításában, a melyeket a gondjaira bízott nagyszámú egyházak és iskolák fenntartására, emelésére szükségesekeknek, üdvösöknek tartott.

Lelkének minden vágya, szívének minden dobbanása szoros kapcsolatban álltak egyháza ügyeivel, mert kora ifjúságától kezdve ennek körében élt és munkálkodott.

Szász Domokos, a hírneves enyedi jogtanárnak, majd a matematika és fizika tanárának, Szász károlynak fia, született Nagy-Enyeden 1838 május 25-én. Elemi és középiskolai tanulmányait a tanárak felügyelete alatt végezte, majd 1855—1859 években a kolozsvári egyházi főiskolán.

magja hetekig nem volt átadva. Midőn Hartig századosnak az egészsége helyére állott, első dolga az volt, hogy Brownlow ezredet felkeresse és a Pál izenetét átadja, hogy a „feleségemet keresd fel, ezt add át neki és mondd meg, hogy vigye el az atyámmhoz.”

— Az ezredes azt állította, hogy Jesmond százados soha sem nősült meg. Tudakozódott, de ilyen házasságról nem tudott bizonyosságot szerezni. Pálnak egy tisztvársa sem tudott róla. Esmond őrnagy nem ahhoz az ezredhez tartozott; és éppen akkor valami hadsereget illető dologban távol volt, tehát nem tudott e dologra felvilágosítást adni. De, midőn Esmond őrnagy visszatért és hallotta, hogy mi történt, rögtön felkereste Brownlow ezredet és elbeszélte neki az egész történetet. Az ezredesnek nem tetszett a dolog és hibáztatta Esmond őrnagyot, a miért a fiatal tiszt titkos házasságára szemet hunyt. Ekkor Hartigan százados az oly korán özvegyeségre jutott fiatal asszony felkeresésére küldték, hogy értesítse a hírt tudassa vele. Megtalálta a kis fiával.

Az asszony oly szép volt, mint egy álom és oly jó, milyen szép. Rettenetes volt a bánata, midőn a szomorú hírt meghallotta, mert úgy látszott, hogy nagyon szerette a férjét. Először nem akarta elhinni, hogy az meghalt; és aztán nem akart Angliába haza menni.

Azt kívánta, hogy hagyják őtet békeben meghalni ottan, hol a férje hagyta. Előterjesztették neki, hogy az által a fia kilitásainak árta, a ki a nagy atyja halála után valószínűleg Sir Jesmond Gay lesz és Jesmond Deneken az ura. A gyermekeért beleegyezett abba, a mit saját magáért soha sem tett volna meg, hogy visszatérjen Angliába és a férje atyjához menjen. Azonban, nem fogadott el kísértet, ámbár Brownlow ezredes egy katonai tiszt protekciójára alá kitéve helyezni a ki a feleségével Angliába

vári ref. theológián tanult. Ekkor érte őt a különös kitüntetés, hogy a még alig 21 éves ifjú papot a kolozsvári ref. egyház Szász Gerővel egyidejűleg papjává választotta. Tudománysszonja, az újabb theologiai irányzatok megismerése arra ösztönözte, hogy egyháztól egy évi szabadságot kérve, külföldi tanulmányutra, menjen s az 1860. évet leginkább a heidelbergi egyetemen töltötte el. Kolozsvárra 1861-ben tért vissza s jól ismerve az itteni viszonyokat, mindent elkövetett egyháza hírnevének öregbítésére s élénk részt vett nemcsak az egyház, hanem a város, a társadalom életében előfordult dolgokban, mozgalomban. Fáradszathatlan munkásságát egyházkerülete azzal jutalmazta, hogy igazgató tanácsosává s 1878-ban az egyházkerület főjegyzőjévé választotta. Hét évig lelkiismerettel, páratlan lelkesedéssel intézte a munkakörébe beosztott ügyeket, miglen 1885-ben a b. e. Nagy Péter püspök halálával megüresedett püspöki székre emelte a május 26-án megtartott egyházkerületi közgyűlés bizalma s e választást ő felsége a király július 18-án meg is erősítette kegyelletes leiratával. Már előbb élénk részt vett a konventi gyűlések tárgyalásain s 1881-ben a debreczeni zsinaton többször szállott védelmére az erdélyi egyházkerület különleges jogainak és a magyarországi kerületek törvényeitől eltérő erdélyi egyházi törvényeknek. Széles körű püspöki állásával járó elfoglaltsága azonban nem gátolta meg abban, hogy a tudományos és irodalmi társaságoknak működését figyelemmel ne kísérje s azoknak megalakításában, munkásságában részt ne vegyen. Ő alakította a magyar protestáns egyület, a magyar protestáns irodalmi társaságnak választmányi tagja, kiadványainak buzgó terjesztője, az Erdélyi Múzeum-nak alelnöke, a Kemény Zsigmond társaságának tagja volt.

Tizenmennyégy évi püspöki működéséről részletesen most megemlíkezni nem czélunk, de nem feledkezünk meg azokról a főbb esz- közökről, a melyekkel szegény egyházaunk külső képét kellemesebbé tenni, gyengén javadalmozott papjaink javadalmát javítani kötelességének ismerte s gyakran erős küzdelem árán is kivívta. Püspöki székének elfoglalása óta minden évi jelentésében híven felsorolta, hány új templom, paplak és iskola épült, hány omladozó egyházi épület restauráltatott s ha a híveinek anyagi ereje nagyobb áldozathozatalát megakadályozá, maga keresett az egyházi főhatóság útján kedvező módot szándéka kivételére.

A papi fizetések javítására minden lehető megtett s a papi javadalnak államsegéllyel való kiegészítése tárgyában is a legjobb indattal, tekintélyen teljes erejével lépett fel és küzdött. A papi képzettség magasabb nívauru emelése s a papi pályára lépő ifjaknak szélesebb látókör megnyitása végett a kolozsvári theológiát hosszú, nehéz, hirdapokban s röpiratokban, valamint a kerületi közgyűlések vitáiban nyilvánuló harc után megteremtette, kitűnő tanárokkal ellátta, fényes palotában elhelyezte.

Ujabb s mondhatni utolsó nagyobb alkotása a Kolozsvárt épült harmadik díszes templom s a papi árvák elhelyezésére és nevelésére emelt szeretetház felépítése, de ez utóbbinak megnyitását nem érhet meg, mert gyorsan sorvasztó betegsége s hó 8-án d. u. 1/2 órakor szerető családja s tisztelő híveinek nagy fájdalmára hirtelen rosszra fordult s a kegyetlen halál kiragadta azoknak köréből.

Irodalmi munkássága széles mezőt foglalt el, de a legnagyobb része az egyházi irodalomhoz tartozik. Mint kolozsvári pap több időn át lelkes munkatársa volt az Erdélyi Protestáns Közlönynek s midőn az egyházkerület főjegyzőjévé választott, e lapnak szerkesztését magára vállalta, s 8 évig nagy figyelemmel, az érdeklődés fokozásával fenntartotta. Ebben jelentek meg és a Szász Gerővel közösen kiadott Prédikatori Tárbán prédikációi és imái. Egyházi művei közül

rövid idő múlva visza szándékozott menni. Esmondné kérte, hogy egy szobaleányt vigyen magával; de ő tiltakozott az ellen; egyedül akart utazni, az ő atyjátlan kis fia társaságában. Brownlow ezredes átadta neki a férje által küldött beces csomagot és a fiatal asszony a Kaspiai királynén indult el Kalkuttából és szerencsésen érkezett Londonba.

— Londonba érkezett! kiáltám. Tehát közel van, nagyon közel?

— Igen, válaszol az ügyvéd komolyan. A Sir Vilmos halálának a híre még nem jutott el az ezredhez midőn ő elindult és Brownlow ezredes, tudva, hogy én voltam a család ügyvédje, azt tanácsolta neki, hogy egyenesen hozzám jöjjön. Ő nem tette azt, de két hetet engedett eltelni és akkor keresett fel.

— Tehát ön már látta őtet? kiáltám. — Igen, volt a válasz, láttam; és az öreg ügyvéd nagyon hallgatag volt azután.

— Mit gondolt róla? Kérdém élénken. — Ő a legszebb asszony, a kit valaha láttam, válaszol.

— És olyan jó, a milyen szép? kérdelem.

— Azt nem tudtam megítélni; ő nem volt hosszasan velem — ámbár elég hosszasan arra, hogy igényeinek az érvényesítéséről és törvényeséről meggyőződést szerezsek magamnak. Ő Lady Jesmond és a kis fia Sir Guy.

— Az ég áldja meg a kuzinom kis fiát, Sir Guyt! mondám, ámbár a könnyektől elhomályosultak a szemeim.

— Örülök és hálát adok az égnek, hogy kegyed ezt a változást ilyen jól viseli el, — mondá Benson ur. Egész életemben soha sem aggodtam és szenvedtem annyit, a mennyit e szerencsétlen ügy felett tettem. De ki

felemlítjük a következőket: A romániai misztéri története, tekintettel Czelder Márton működésére. A vallásos eszmék története. A kolozsvári ev. ref. egyházmeve emlékirata az erdélyi ev. ref. egyházkerület papnöveldeje ügyében. A kolozsvári m. kir. tudományegyetemmel kapcsolatban fellépő ev. ref. theologiai fakultás és tanárképző tervezete. Emlékirat a házassági törvénykezés terén mutatkozó controversiák tárgyában. Számos értekezés és vitairat.

A fájdalom, a mit halála nemcsak a mi egyházunkban, hanem bizonyára Erdély összes vidékén, sőt az egész országban a protestáns papi kar s világiak lelkében támaszt, enyhítse keserveit annak a szerető szívnak, a mely évtizedeken át támogatója volt nagy munkái kivételében, vigasztalója fáradozásai-ban s bátorító örangyala, ha a sok munkában lankadni látta. Az a mély részvétel, a melyvel koporsóját körül állunk, szolgáljon gyógyírul a bánatos özvegy lelkén ütött sebeknek.

— a — y.

Városi regalék.

Irta: Dr. Tutsek Sándor.

I.

A városi regalék kezelésében melyreható rendszerváltozás áll küszöbön. A törvényhatósági bizottság e hó 7-én tartott közgyűlésében arra utasította a városi tanácsot, hogy az eddigi bérleti rendszer módzatai mellett tegyen parallel előterjesztést a házi kezelésre vonatkozólag is. A felszólalásokból és a hangulatból ítélve úgy vélem ki, hogy a bizottság tagjainak többsége inkább hajlandó a házi kezelés mellett állást foglalni. Czél szerínek vélem tehát a kérdést nyilvános megvitatás tárgyává tenni, mert az úgy egy a közfoglalom és a közönség, mint a város pénzügyei szempontjából oly elsőrendű fontossággal bír, hogy a képviselő-testület minden egyes tagjának a város közönsége és saját maga előtt erkölcsi kötelessége az érvekről és ellenérvekről meggyőződést szerezni, mielőtt akár egy, akár más irányban a maga véleményét megalkotja.

Kiindulási pontomat két szempont képezi: a város közönségének közérdeke és a házi pénztár valamint a város pénzügyeinek jelenlegi állása és érdekei.

Miután a törvényhatósági bizottság hivattasszerű kötelességét az képezi, hogy a városi közönség egyetemének érdekeit képviselje és ezt hozzá összhangba a pénzügyi helyzettel: ennélfogva első sorban a közönség érdekeinek szempontjából vetem fel azt a kérdést, melyik előnyösebb: a bérbeadás, avagy a házi kezelés?

Az államkincstár mult év decemberig beárólag fogyasztási adókat szedett a bor, sör, szesz és has után és ezeket a fogyasztási adókat bérbeadás útján hasznosította. Kolozsvár város közönsége ezeket a fogyasztási adókat bérbevette, albebe kiadta és ebből évi 50,000 frt hasznót élvezett. E. évi jan. 1. a rendszer megváltozott. A bor és csukor és a has maradt a régiében, ellenben a sör-fogyasztási adó teljesen megszűnt, a szesz-fogyasztási adót pedig helyettesít a szesz-foglalmi adó, a melyet az államkincstár többé nem az elárusítótól vagy a fogyasztótól, hanem közvetlenül a termelőtől vesz be. Ennek a rendszerváltozásnak az indokát az képezte, hogy a főzikkelt képező szesznel az eddigi adózási rendszer a szabad fogalmat teljesen megbénította és az egész ország fogyasztó közönsége érdekeit a regalebérlok visszaéléseinek szolgáltatta ki.

Az 1898. évi XVI. t. cz. a szabad fogalom és szabad kereskedés állapontján helyezkedik.

Ezzel az országos törvénnyel szemben

gondolta volna, hogy Pál egyedül csak a szépségért házasodjon és hogy aztán a feleségét a Neilgherry hegység közé rejtse? Nem tudom, hogy mi lett volna e házasság eredménye, ha Sir Vilmos életben maradt volna.

— Ön azt mondja, hogy Pál egyedül a szépségért lépett házasságra vele; bizonynyal szeretnie kellett őtet?

— Igen, kétségtelen, hogy szerette, nagyon szerette, volt a válasz. Da mégis sokat jelentő habozás volt a modorában.

— Önnek nem tetszik az én kuzinom özvegye? mondám, eltalálva a „szépség” dologát. Kérdésemet oly hirtelen tettem, hogy nem volt ideje gondolkodni, mielőtt válaszolt volna.

— Nem, valóban nem, mondá, nagy megkönnyebbüléssel. De Gordon kisasszony, ő holnap reggel itt lesz. Nem akart velem jönni, de ugy intézkedünk, hogy kövessen.

VII.

Anette nézi, Benson ur és én hosszasan fenn ültünk éjfel után, hogy ezt a rém névre oly fontos ügyet megbeszéljünk. Egy dolog bizonyos volt, hogy itt nem volt eszám, nem volt hiba a bizonyítékban, nem volt szabálytalanság a házasságban; minden tökéletesen rendben volt és szigorúan törvényes. Anette néni azt kívánta, hogy adják be a keresetet az igény ellen. De az ügyvéd kinyilatkozta, hogy hasztalan tenném azt, sőt nagyon komolyan azt tévé utánna, hogy igazságtalanság volna egy ilyen teljesen jogosultnak elismert igényt megtámadni. A tények felett legesekélyebb kételey sem volt és az úgy oly erős volt, a milyen lehetett.

(Folytatása következik.)

bázi kezelés	l
alkozik. Fel-	c
verseny.	t
sznek az	g
megvillik	

Ruzitskáné ötven évig élt boldog házasságban s 1869-ben — tehát éppen 30 éve telt özvegy s azóta idősebbik fia, néhai Ruszka Béla pénzügyi tanácsos, a kolozsvári egyetemen az államszámvetelben előadója s az ő családja körében élt csöndes visszavonultságban. 1890-ben Béla fiát, 1896-ban pedig két gyermeke közül a másodikat, Ruzitska né államszámvevőszéki osztályi tanácsost is vesztette, s azóta a csupán emlékeinek és emlékein élve tölti még öreg napjait környékén szeretetében és nagy tisztességben. A halálotelremelőt agg uriaszony, a kinek szemeként egy nagy század története viharzott el, ma is feltékenyen őrzi lakásában nagy napóleoni arczképét, a kit 1809. július 7-én, a katonatiszt leánya nővérével, későbbi főherceg Sterneggnével, szemle alkalmával frissen megismerve kínálta meg. Napoleon megköszönte a gyümölcsöt és megcsórgatta a szökecske gyermeket:

disz-ebéd követte, a melynek folyamán ebélnél-szebb felköszöntöket mondtak mind ünnepeltre, mind pedig a szövetkezetnek az iparos egyletnek legnagyobb pártfogója Kiermayer Károly disznóknőre, mind a szövetkezet még élő alapítóira, de a legnagyobb lelkesedés akkor tört ki, a mikor Ferenéz az ünnepelt igazgató úr szíjének kiváló női erényeit méltatva a szövetkeztől mondott, a melyet telefonon azonnal tolmácsoltak is. A kedvelés és folyton derült hangulatu ebéd, a melynek folyamán az ünnepelt telefon útján is számos köszöntők és a melyet Ács Ferenéz igen izélen szolgáltatók fel, estig tartott, mikor a társaság egy szép nap emlékével s az ünnepelt igazgató életével szót szét és gy annak jó tehénység, emléke is maradjon az ünnepeltetköz 25 éves fennállása emlékére az iparosok aggmenháza alapja gyására a legközelebbi közgyűlésben 1000 forint ajánlanak megszavaztatni.

M.-gyerőmonostori báró Kemény Kálmán, született losonczyi báró Bánffy Polyána, néhai Erzsébet királyné Ö. Felségének alótáhlógye és férje m. gyerőmonostori báró Kemény Kálmán, cs. és kir. kamarás, val. első titk. tanácsos; czegei gróf Wass Béla, szék. képviselő, valamint gyermekeik: Jáchel, Marie, Albert, Ilona és Endre; özv. losonczyi báró Bánffy Zoltánné, született széki ö. Teleki Erzsébet és gyermekei: Endre, Ilona, Zoltán; losonczyi báró Bánffy János és neje ábránfalvi Ugron Rosalie, valamint gyermekeik; tarasfalvi Pálffy Dénes, néhai losonczyi báró Bánffy Jozsef férje; tarasfalvi Pálffy Marie, férjezett losonczyi báró Bánffy Kázmírné és férje, valamint gyermekei; tarasfalvi Pálffy Jozsefin, férjezett királyi gróf Lázár Istvánné és férje, valamint gyermekeik; vargyasi Daniel Lajos, néhai tarasfalvi Pálffy Mártha férje és gyermekei: szomoruan jelentik, hogy a szeretett anya, nagygyanya és dedánya *Losonczyi báró Bánffy Jánosné*, született Hadadi báró esselényi József életének 86-ik évében, május hó 6-án reggel, minden szenvedés nélkül megszűnt élni. Fénkölt szellemű élete a szőfelen levő matronai erényeknek igaz vája! A haza, a ház és anyaszentegyház meleg szerelmében élt és ezeknek igaz iránti sóhajtott koporsója felett. Áldás volt neki! Áldott emlékezete!

Az egyik cs...

A legújabb hír szerint,
omisszumnak **gyorsan** kell
odnia, mert a király addig
tta a vadászatot.

Felelős szerkesztő
MAGYAR

78—1898

16. 2—3.

Sz. 30—1899.

25. 1—1.

Értok eladási, esetleg haszonbérbe- adási hirdetmény.

Az erdélyi ev. ref. egyházkerület tulajdonát képező és Kolozsmegye Magyar-N.-Zombor községében fekvő mintegy 760 hold területű szántó, kaszáló, legelő és erdőből álló ingatlanok, a hozzátartozó gazdasági szeszyárral, lisztelő malommal, kényelmes berendezett uri lakással és más gazdasági épületekkel, **örök áron eladtnak**, esetleg 6 vagy 12 évi időtartamra **haszonbérbe adtnak**.

A kik ezen ingatlanok megvételére vagy haszonbérbe vételére reflectálni hajlandók, felhivatnak, hogy eziránti ajánlataikat alóbrótt igazgatótanácshoz (Kolozsvár, Belső-Király-utca 43. sz.) legkésőbb **folyó évi február hó 25-ig** annyival inkább adják be, mivel a később jelentkezők ajánlatai nem lesznek figyelembe vehetők.

Az eladási, illetve haszonbérbeadási feltételekről irodánkban a hivatalos órák alatt naponként (d. e. 9—12, d. u. 3—6 óra közti) felvilágosítás nyerhető.

Az erd. ev. ref. egyházkerület Igazgatótanácsának, Kolozsvár, 1898 december hó 30-án tartott üléséből.

Dr. Vályi Gábor,
előadó-írtas
Maksay János,
számvevő.

12—1899. sz.

22. 1—1.

Tölgyfaeladási hirdetmény.

A kocsomkúti kincstári erdő 265 tölgyfavágásának eladása iránt — a múlt évben 5564. szám alatt közzétett árverési hirdetmény egyébb feltételeinek figyelembe vételével **f. év január 19-én d. e. 11 órakor** az erdőigazgatóság hivatali helyiségében szóbeli alkutárgyalás fog tartatni.

Kolozsvár, 1899 január hó.

M. kir. erdőigazgatóság.

Sz. 4943—898

23. 1—3

Faeladási hirdetmény.

Alóírott járási főszolgabíró ezennel közhírré teszi, hogy a gyalui volt urbéres közönség tulajdonát képező 53 kath. hold gyalui tölgyes erdején levő faanyag **folyó évi január hó 28-án délelőtt 10 órakor** a gyalui főszolgabírói irodában megartandó nyilvános árverésen eladatik.

Ezen 53 részben tűzi és 1/4-ed részben épületfaanyag kikiáltása 45.4 forintban állapított meg, mely összegnek 10 százalékot árverezni szándékozik kötelesek előjáró főszolgabíró kezeletleni — illetve zárt ajánlataikhoz csatolva beküldeni az ár megkezdése előtt.

Az árverezési és eladási feltételek ugyancsak alóírott nál a közlő órákban megtekinthetők.

A gyalui járási főszolgabíró.

Gyalu, 1899 Január 6-án.

Bidermann,
főszolgabíró.

22—1898 tlv.

21. 1—1

Árverési hirdetményi kivonat.

A kolozsvári kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy a kolozsvármegyei takarékpénztárnak Marosán Árpád végrehajtást szenvedett 107 forint tőkekövetelés és járuléka iránti végrehajtási ügyében az árverést a kolozsvári kir. törvényszék — Kolozsvár városi kir. járásbírói területe és Kolozsvár városban és határában fekvő és a Marosán Árpád, valamint az 1881. évi 156 § alkalmazásával a Marosán János, József Anna, Sándor István társulajdonosok nevével felvett kolozsvári 1762 sz. tlvben A + 1. részben 450 ft ingatlanra 450 ft becsértékben és 2. rend 6747 6748. hrsz. egészben 64 forint becsértékben — mint ezennel megállapított kikiáltási árban és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok **1899 évi február hó 6-ik délelőtt 10 órákor** ezen kir. törvényszék 14. sz. szobájában megartandó nyilvános árverésen — a megállapított kikiáltási árban alul is eladtnak.

Árverezni szándékozik tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át vagy az 1881. évi LX. tcz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított 1881. évi november 1-én 3333. sz. a. kelt I. m. rendelet 88. §-ában előírt értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, vagy az 1881. évi 70. §-ában a bánáptörvénynek a bíróságnál előleges elhelyezését szabályozó 14. §-a szerinti közzétételre.

Dr. Szentkirályi Gyula,
kir. trvszéki bíró.

K eladás!

Kolozsvártól 32 kilométer távolságra
tagosított birtok jókarban levő
épületekkel együtt **jutányos**
eladásra.

Dr. Zarándi Knöpfel Klára,
Rákóczi-utca 1. sz.
20. 1—6

Eladások

Pályázati felhívás.

A kolozsvári ipartestület betegsegélyező pénztáránál a következő állások lesznek betöltendőek:

1. **Könyvelő-ellenőr**, évi 600 frt fizetéssel.
2. **Számfejtő**, évi 600 frt fizetéssel.
E két állásra megkívánatik kereset dalmi akadémiái érettségi bizonyítvány, eddigi szolgálatairól bizonyítvány és katonai kötelezettség teljesítését igazoló okmány.

3. **Iktató kiadó**, évi 500 frt fizetéssel, megkívánatik legalább 4 középiskolai bizonyítvány, katonai kötelezettségeinek teljesítését igazoló okmány és eddigi szolgálatairól bizonyítvány.

4. **Pénzbeszedő**, évi 360 frt fizetéssel, megkívánatik 150 frt biztosíték, erkölcsi bizonyítvány és eddigi szolgálatairól bizonyítvány.

Felhívtnak pályázni kívánók, hogy sajátkezűleg írt folyamodványukat a kívánt okmányokat hiteles másolatban vagy eredetiben az ipartestület titkárához (Wasselényi Miklós, és szép utca sarok I. emelet) a délelőtti hivatalos órában 11—12 óra között **folyó hó 20-ig** adják be. Az ezen túl beérkezett kérvények figyelembe nem vehetnek.

A pályázat utján kinevezettek tartoznak hivatalukat f. évi február 1-én elfoglalni.

Kolozsvár, 1899 január 5.

Az Ipartestület.

Van szerencsénk a n. é közönség becses tudomására hozni, hogy

BUTORRAKTÁRUNKAT

Unió-utca 9. szám alá helyeztük,

hol is mindennemű asztalos- és kárpitos munkák, berendezések szakaszerű kivételben és jutányos áron kaphatók!

A raktáron tartott munkák saját műhelyünkben készül, a mi különösen az élelmi épít. **Óvár, Bástya utca 2. sz.** a hol a n. érd. közönségnek bármely időszakban rendelkezésére állunk bármilyen asztalos munkák elkészítésére.

Becsés pártfogását kérve a n. érd. közönségnek, maradjunk kiváló tisztelettel

24. 1—10

Wittmann és Rindt.

!! LEGJOBB és LEGOLCSÓBB !!

TÜZIFA

1 öl (4 kmt.) **fiatal száraz tölgyfa** Kolozsvárra házhoz szállítva **9 frt 50 kr.**

Megrendelhető

2. 3—10

Betegh Márton tulajdonosnál

Gyaluban. Ugyanott raktáron kapható:

500 drb. épület tölgyfa 8—10 mt. hosszú és 30—50 cm. vastagságban. Továbbá elvállalok kerítés oszlopokat, sarfákat, talpfákat, kerékvetőket minden méret szerint jutányos áron.

1899. u j é v r e.

Salgó Tarjáni kőszénbánya részvénytársulat
petrozsényi salon és koczka-szén egyedüli raktára.

Mélyen leszállított ár!!!

TÜZIFA

1 öl [4 km.] **9 frt 50 kr.** — 1 öl [4 km.] **11 frt 50 kr.**
házhoz szállítva 1 frttal drágább!

Wertheimer Vilmosnál

Kolozsvár, Széchenyi tér 7.—33. szám.

Telefon hívásszám 113. 1022 6—0

1899. u j é v r e.

Hoff János maláta kivonat készítményei gyengék és betegeknek.

Hoff János

maláta egészség itala.

A taláns elgyengülésnél, az alhási szervek rendellenes működésénél, mellgyomorbantalmaknál, nemkülönben a labadozóknak a jobb bevált és legjobbat erősítő szerek.

Egy palack ára 75 kr. — Öt palack bérmentve 375 kr.

Tíz éve, vagy már régibb idő óta használom az Ön maláta egészségit és egyéb maláta készítményeit. Ezek az egyedüli szerek, melyek feleségemnek visszaadták az egészségét.

Böger, Bécs Hofmühlgass

Kolozsváron: H. Hoff János

Segesváron: H. Hoff János

Hoff János

sűrített maláta kivonata.

Tüdőbajoknál, gégehurtnál, köhögésnél; főleg a gyermekek leggyorsabb sikerrel a legjobb sikert — Ize nagyon kellemes.

Egy üveg ára 1 frt. Öt üveg bérmentve 5 frt.

Maláta kivonat készítményei valóban jó és hatásos szerek. Küldjön tehát ismét 5 üveg maláta kivonatot, 1 font maláta csokoládét és 2 zacskó maláta kivonatot mell-cukorkákkal.

Fischer G

nagy N.-Vár.

L. Székely M. Birtok

A. ifj. P. R. István

Török

Hoff János

maláta egészségi csokoládéja.

Gyengeségnél, vérszegénység, idegesség, álmatlanságnál, étvágytalanságnál kitűnő bevált. Rendkívül jó ízű és tápláló. Gyenge gyermekek igen jó eredménnyel használják.

Egy csomag ára 1 frt.

Maláta csokoládéja a legkitűnőbb a mit ismerem. Ezen kellemes italt idült gyomor — illetve emésztési zavaroknál, sápkornál és általános gyengeségnél mindenkor jó eredménnyel alkalmazom.

Dr. Nicolai orvos. Triebel

János, Tanács József gyógyszer

Pap János ifj. csemege és fűsz

Török

Hoff János

maláta kivonat mell-cukorkái.

Köhögésnél, rekedtségnél, elnyálkásodásnál, főleg tüdőhurtnál utólagos hatás. A valódi maláta mell-cukorkákat emésztési zavar nélkül tetszés szerinti mennyiségben lehet használni.

Egy doboz ára 10 kr., — egy zacskó 30 kr.

Csodálatos volt maláta-kivonat mell-cukorkáinak hatása makacs köhögésem ellen.

Zedlitz Neukirch lovag, Waldenburg.

Cukorka

se

11. 3—10

Haszonbérbe kiadó!

Özvegy gróf **Eszterházy Jánosné** Háromszék megyében, — Brassó-Földvári vasúti állomástól 2, Botfalvi csatorgyártól 10 kilométer távol fekvő Hidvégi tagosított, és Árapataki tagosítás alatt levő **birtoka**, jókarban levő gazdasági épületekkel, kényelmes uri lakással, szellő házakkal, az Erdővidék — Brassói megyei úton, Ott folyóján levő vámos hiddal, a Hidvégi s Árapataki határon fekvő, egymással egybefüggő 1565 hold erdejének, 14 évesnél idősebb fás részébeni legeltetéssel, 1899. április hó elsejéől **6—12 évre bérbe kiadó.**

Hidvégi birtok 537 hold, Árapataki 20, előbbiben levő szántók nagyrésze cukorrépa termelésre használható.

Értekezhetni levél útján, vagy személyesen **Tóth Zsigmond** Kolozsvár, Belkírály-utca 2. szám. 10. 2—3

Kérje

The Continental
a Bodega Company.

oildghitrii spanyol és portugál
borait

Sherry
Portbor
Malaga
Madeira
Tarragona stb.

Kaphatók az összes finomabb
fűszer és csemege keresked-
seken, valamint poharaként

az előkelőbb szállodák, kávéházak és vendéglőkben.

Sajátfiók:
csakis, **Budapest**
IV. Kossuth-Lajos és Ujvilág utca
sarkán, a Geny-Casinoval szemben

561. 20—20.

Tagosítási

kiosztási munkálatokhoz,
tervezésben és kihajtásban ügyes, gyakorlati — és jó
bizonyítványokkal rendelkező

segédet

keresek. Kérem az ajánlkozásokat bizonyítvány másolatokkal **Szászvárosra** küldeni.

12. 2—3

ANTONI mérnök.